

Natuurrijk Limburg

*Akkers en weiden
vol leven...*

Jaarplan 2026

Voorwoord

Voor u ligt het jaarplan 2026 van Coöperatie Natuurrijk Limburg U.A. Dit plan schetst de koers voor het komende jaar, waarin groei, samenwerking en professionalisering centraal staan. De uitbreiding van het ANLb met 4,9 miljoen euro biedt kansen om onze missie, het realiseren van een natuurinclusieve landbouw, verder te versterken.

2026 wordt een jaar waarin we de balans zoeken tussen uitbreiding in kwantiteit en verdieping in kwaliteit. We investeren in onze organisatie, digitale vernieuwing en kennisdeling. Daarnaast bouwen we aan duurzame relaties met leden, overheden en partners. Met dit jaarplan zetten we koers naar een toekomst waarin landbouw, natuur en samenleving elkaar versterken.

Namens de werkorganisatie danken wij iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit jaarplan. We kijken ernaar uit om samen met u de volgende stap te zetten in een natuurinclusief Limburg en een Natuurrijk Limburg dat klaar is voor de verdere groei.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Hoofdstuk 1 – Missie, visie en kernwaarden	5
1.1 Missie	5
1.2 Visie	5
1.3 Kernwaarden	6
1.4 Meerjarenrichting 2027–2030	6
1.5 Strategische speerpunten 2023–2025	6
Hoofdstuk 2 – Relevante beleidsontwikkelingen	7
2.1 Rijksbeleid en landelijke ontwikkelingen	7
2.2 Provinciaal beleid en gebiedsaanvraag 2026–2028	7
2.3 Waterschapsbeleid en Kaderrichtlijn Water (KRW)	7
2.4 Gemeentelijk beleid	8
2.5 Organisatorische voorbereiding	8
Hoofdstuk 3 – Beheer in kwantiteit	8
3.1 Uitbreiding ANLb 2026–2028	9
3.2 Onderhoud uiterwaarden Maas (Rijkswaterstaat/ Maaskracht)	10
3.3 Maasheggen	10
3.4 Deltaplan Biodiversiteitsherstel	10
Hoofdstuk 4 – Kwaliteit van het beheer	11
4.1 Professionalisering van beheer en monitoring	11
4.2 Opleiding en werkwijze veldmedewerkers	11
4.3 Contact met leden	11
4.4 Studieclubs en velddagen	11
4.5 Fieldsafari's en nieuwe deelnemers	12
Hoofdstuk 5 – Projecten	12
5.1 Projecten ter versterking van het ANLb	12
Beschermingsplan Patrijs Limburg	12
LIFE-Cricetus (Hamsterproject)	13
Groen Blauwe Dooradering	13
5.2 Projecten gericht op nieuwe kansen en verdienmodellen	13
Boerenperspectief	13
Maaskracht	13

Maasheggen	13
Arla (Zuivel)	13
Agrarisch Natuurlijk – Meer groen loont.....	14
5.3 Verkennen van nieuwe kansen.....	14
Samenwerking met Stichting NIL	14
Versterking samenwerking met het Waterschap	14
Samenwerking met de Provincie Limburg.....	14
Samenwerking met gemeenten	14
Hoofdstuk 6 – Governance en stakeholders.....	15
6.1 Leden, ledenraad en bestuur	15
Ontvlechting regionale verenigingen	15
6.2 Landelijke samenwerking – BoerenNatuur	15
6.3 Stakeholders en beleidsbeïnvloeding.....	16
Samenwerking op provinciaal niveau	16
Groene organisaties	16
Waterschap Limburg.....	16
Regionale initiatieven	17
Gemeenten.....	17
Erfbetreders en onderzoekspartners	17
Hoofdstuk 7 – Interne organisatie	17
7.1 Uitbreiding van de organisatie	18
7.2 Professionalisering van de organisatie.....	18
7.3 Digitalisering en innovatie	18
CRM (Salesforce).....	18
Van Website naar Platform	19
ArcGIS-monitoring	19
7.4 Vernieuwing contracten en AVG	19
7.5 Werkwijze team veldmedewerkers.....	19
7.6 Beleidsbeïnvloeding	19
7.7 Opleiding en kennisontwikkeling	20
7.8 Externe capaciteit en HRM.....	20
Hoofdstuk 8 – Communicatie.....	20
8.1 Strategische rol van communicatie in 2026	20

8.2 Externe positionering: Natuurrijk Limburg in het ANLb-landschap.....	21
8.3 Digitale vernieuwing: website en ledenplatform	21
8.4 Overige communicatie	22
Hoofdstuk 9 – Financiën en begroting 2026.....	23
9.1 Uitgangspunten	23
9.2 Vergroting budget en uitgaven	23
9.3 Reserves en liquiditeit	24
9.4 Meerjarenbegroting 2026–2028.....	24
Hoofdstuk 10 – Samenvatting & vooruitblik.....	25
10.1 Samenvatting	25
10.2 Vooruitblik	25
Bijlagen.....	26
Bijlage 1: SWOT-analyse	26
Bijlage 2: Bezetting werkorganisatie	29
Bijlage 3: Bezetting bestuur en ledenraad.....	30
Bijlage 4: Definitieve begroting.....	31
Bijlage 5: Meerjarenbegroting 2026–2028	32

Hoofdstuk 1 – Missie, visie en kernwaarden

1.1 Missie

Coöperatie Natuurrijk Limburg staat voor het realiseren van een gezonde, natuurinclusieve landbouw. Dat betekent: landbouw die economisch verantwoord is én in balans met een rijke biodiversiteit. Onze inzet draagt bij aan verbetering van bodem, water, lucht en klimaat -de basis van een veerkrachtig Limburgs landschap.

1.2 Visie

Binnen onze coöperatie stimuleren en ondersteunen leden, bestuurders en medewerkers elkaar om via kennisdeling en samenwerking binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) leefgebieden te creëren die de soortendiversiteit bevorderen. Wij onderschrijven het landelijke streven om het ANLb-areaal uit te breiden naar 10 procent van het landbouwareaal.

Natuurrijk Limburg gelooft dat zichtbaar succes in het veld ondernemers motiveert om natuurinclusieve landbouw breder toe te passen: van een perceelgerichte aanpak naar

doorvlechting in de gehele bedrijfsvoering. Zo groeit Limburg stap voor stap naar een landbouw die natuur, landschap en economie duurzaam met elkaar verbindt.

1.3 Kernwaarden

Het bereiken van onze missie vraagt om een cultuur waarin mensen authentiek, open en lerend samenwerken. Onze kernwaarden vormen het fundament van die cultuur:

- Resultaatgericht – we werken doelbewust aan zichtbare ecologische en economische resultaten.
- Open en transparant – we communiceren helder, eerlijk en toegankelijk.
- Samenwerken en leren van elkaar – kennisdeling en onderlinge steun maken ons sterker.
- Authentiek en waarachtig – we blijven dicht bij onze waarden en handelen vanuit oprechte betrokkenheid.

1.4 Meerjarenrichting 2027–2030

In de periode 2027–2030 wil Natuurrijk Limburg de missie en visie verder actualiseren en vertalen naar strategische doelstellingen en aandachtsgebieden. Tijdens strategische sessies met werkorganisatie, bestuur en ledenraad werken we aan een gedeelde koers met als uitgangspunt:

- Actualisering van missie, visie en strategie voor een toekomstbestendige coöperatie.
- Ontwikkeling van een stappenplan om de transitie van ANLb naar een bredere natuurinclusieve landbouw concreet vorm te geven.
- Herijking van onze communicatie: actualiseren van kernboodschappen, profilering van Natuurrijk Limburg en het ontwikkelen van een inspirerend narratief waarin leden, partners en overheden zich herkennen.

Zo versterken we het gezamenlijke verhaal van boeren, burgers en beleidsmakers over hoe het ANLb bijdraagt aan een duurzame landbouwpraktijk.

1.5 Strategische speerpunten 2023–2025

De strategische speerpunten van Natuurrijk Limburg zijn vastgesteld op basis van een analyse van onze sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Deze punten blijven richting geven in 2026:

1. Uitbreiden van het Limburgse areaal agrarisch natuurbeheer.
2. Aanboren van tweede geldstromen op lokaal, provinciaal en landelijk niveau.
3. In gang zetten van de transitie van ANLb naar natuurinclusieve landbouw.
4. Versterken van de coöperatie en samenwerking met essentiële partners.
5. Mobiliseren van leden en vergroten van ledenbetrokkenheid.
6. Afronden van de vernieuwde governance.
7. Doorontwikkelen van een professionele organisatie en vergroten van medewerkerstevredenheid.
8. Structureren en professionaliseren van de communicatie van Natuurrijk Limburg.

De uitbreiding van de gebiedsaanvraag 2023–2028 met € 4,9 miljoen ANLb voor nieuw beheer, actualisatie tarieven en verhogen kwaliteit in de periode 2026–2028 geeft een krachtige impuls aan de eerste drie speerpunten. Deze worden in de eerste twee hoofdstukken verder uitgewerkt; de overige speerpunten volgen in de daaropvolgende hoofdstukken.

Hoofdstuk 2 – Relevante beleidsontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beleidsontwikkelingen op Europees, nationaal, provinciaal en lokaal niveau die relevant zijn voor Natuurrijk Limburg. Deze ontwikkelingen bepalen in belangrijke mate de richting van ons werk binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en de bredere transitie naar natuurinclusieve landbouw.

2.1 Rijksbeleid en landelijke ontwikkelingen

Voor het Agrarisch Natuurbeleid (ANB), inclusief het ANLb, is op de begroting van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) voor 2026 een totaal van bijna € 227 miljoen per jaar opgenomen. Daarmee wil het kabinet de tarieven actualiseren, de uitvoeringsorganisaties versterken en het doelenkader herzien.

Daarnaast kondigde het kabinet in de Kamerbrief ‘Vervolgpakket Nederland van het slot’ een extra reservering aan van € 275 miljoen per jaar, bovenop de € 200 miljoen uit het eerder gepresenteerde startpakket. Daarmee komt jaarlijks circa € 475 miljoen beschikbaar voor agrarisch natuurbeheer (waarvan € 25 miljoen voor monitoring). De ambitie is om het ANLbareaal in Nederland te vergroten naar circa 280.000 hectare in 2032 en boeren beter passende vergoedingen te bieden.

De uiteindelijke besluitvorming hierover hangt af van de politieke situatie in 2026, aangezien de begroting nog door de nieuwe Tweede Kamer moet worden vastgesteld.

2.2 Provinciaal beleid en gebiedsaanvraag 2026–2028

De provincie Limburg zal in 2026 t/m 2028 naar verwachting circa € 4,9 miljoen extra beschikbaar stellen voor het ANLb (€ 3,8 mln. uit het ANB en € 1,1 mln. provinciale middelen). Het doelenkader blijft ongewijzigd en richt zich op gezonde populaties van boerenlandsoorten, robuuste boerenlandnatuur en een aantrekkelijk landschap met extra aandacht voor het doelenkader vanuit het LOS (Limburgs Offensief Stikstof). Met deze uitbreiding kan natuur op boerenland steeds meer het verschil maken voor biodiversiteit, natuurversterking rond Natura 2000-gebieden, duurzame verdienmodellen voor boeren en de verfraaiing van het landschap.

2.3 Waterschapsbeleid en Kaderrichtlijn Water (KRW)

Het voorkomen of verminderen van wateroverlast en erosie is één van de prioriteiten van de overheden voor de komende jaren. Daarnaast speelt de Kaderrichtlijn Water (KRW),

die vanaf 2027 normen stelt voor de chemische kwaliteit en ecologische toestand van oppervlaktewater.

Het ANLb biedt mogelijkheden om bij te dragen aan deze opgaven, zowel door bestaande pakketten strategisch in te zetten als door nieuwe pakketten te ontwikkelen. Natuurrijk Limburg werkt samen met het Waterschap Limburg aan een pilot gericht op het voorkomen van wateroverlast en erosie. Na goedkeuring van de subsidieaanvraag start het project in 2026 met een looptijd van drie jaar. Dit biedt Natuurrijk Limburg waardevolle ervaring op het thema water in relatie tot de KRW en het ontwikkelen van aanvullende financiële stromen.

2.4 Gemeentelijk beleid

Gemeenten krijgen steeds meer taken en vrijheden op het gebied van landschap en natuurinclusieve landbouw. Steeds meer gemeenten stellen eigen beleidskaders op, wat leidt tot een variëteit aan werkwijzen en regels. Een voorbeeld hiervan is de gemeente Voerendaal, die ondanks een negatief advies van Natuurrijk Limburg een vergunningplicht invoerde voor het aanleggen en beheren van landschapselementen. Dit heeft geleid tot afnemende interesse van agrariërs om deel te nemen aan het ANLb.

Tegelijkertijd zoeken andere gemeenten, zoals Echt-Susteren, actief samenwerking met Natuurrijk Limburg. Daar worden compenserende maatregelen voor de das uitgevoerd volgens de ANLb-methodiek. Natuurrijk Limburg speelt hier een cruciale rol door niet alleen de inrichting, maar ook het beheer duurzaam te borgen.

Het actief betrekken van gemeenten bij de thema's landschap, biodiversiteit en Natuurrijk Limburg-gemeenten benaderen om samen te werken aan groene, toekomstbestendige oplossingen.

2.5 Organisatorische voorbereiding

Om in te spelen op de groei van het ANLb en de beleidsontwikkelingen, bereidt Natuurrijk Limburg zich organisatorisch voor op verdere uitbreiding. Binnen het landelijke programma 'Doorontwikkeling Collectieven' werken Natuurrijk Limburg en BoerenNatuur samen aan het versterken van de organisatorische en digitale basis van de collectieven. Dit programma loopt tot medio 2027 en biedt financiële ondersteuning vanuit het ministerie van LNV. De nadruk ligt op professionalisering, kennisdeling en het robuuster maken van de organisatie en bestuur.

Hoofdstuk 3 – Beheer in kwantiteit

Natuurrijk Limburg heeft als streven om 10 procent van het landbouwgebied in Limburg onder ANLb te brengen. Dit betreft ongeveer 10.000 hectare landbouwgrond waarmee we leefgebieden creëren die de biodiversiteit bevorderen.

Dir kunnen we realiseren door:

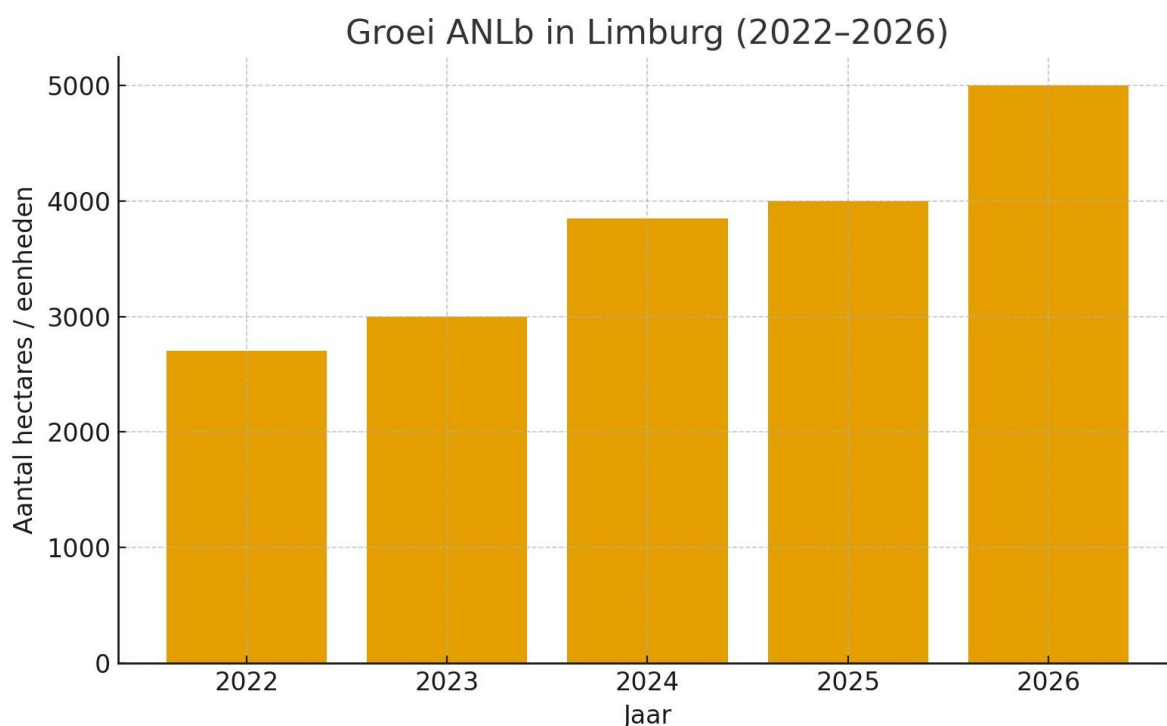
- Uitbreiding van het ANLb (paragraaf 3.1)
- Aanboren nieuwe geldbronnen en projecten (paragraaf 3.2 t/m 3.4)

3.1 Uitbreiding ANLb 2026–2028

Voor 2026 beschikt Natuurrijk Limburg over een aanvullend budget van €4,9 miljoen voor nieuw beheer, actualisering tarieven en kwaliteitsimpuls van het ANLb.

Dit stelt ons in staat om zo'n 1.000 tot 1.200 hectare nieuw ANLb-beheer te realiseren in 2026. De aanvullende gebiedsaanvraag is in het vierde kwartaal van 2025 ingediend bij de provincie Limburg en bouwt voort op de bestaande gebiedsaanvraag 2023–2028. Daarmee wordt het totale beheerareaal vergroot tot ongeveer 5.000 hectare, oftewel 5 procent van het Limburgse landbouwgebied.

Overzicht groei ANLb-areaal:

Belangstelling voor deelname aan het ANLb is groot

De uitbreiding in 2026 wordt bepaald op basis van de prioritering van nieuwe beheereenheden. Per oktober 2025 staan ongeveer 400 geïnteresseerden op de interesselijst -een combinatie van potentieel nieuwe en bestaande deelnemers.

Aanpak selectie nieuwe deelnemers

Tijdens de voorintekening beoordelen onze veldmedewerkers de urgentie van percelen aan de hand van ligging, ecologische potentie en de zogeheten 'hittekaart' van de provincie Limburg. Deze kaart toont waar de meeste meerwaarde wordt behaald door ANLb-inzet.

Beheereenheden worden ingedeeld in drie categorieën: hoog, middel en laag. Bij een toereikend budget worden eerst de hoog-prioritaire gebieden toegekend, waarna bij extra middelen ook middel en laag worden toegevoegd. Zo dragen we gericht bij aan het landelijke doel om 10% van het agrarische gebied groen en blauw te dooraderen.

3.2 Onderhoud uiterwaarden Maas (Rijkswaterstaat/ Maaskracht)

In 2026 beheren leden van Natuurrijk Limburg tussen de 80 en 100 hectare uiterwaarden langs de Maas. Het betreft een samenwerking met Maaskracht, een consortium van drie aannemersbedrijven dat door Rijkswaterstaat is aangesteld voor het onderhoud van de uiterwaarden. Natuurrijk Limburg coördineert het beheer dat door agrariërs wordt uitgevoerd. Het project verloopt goed: de ecologische kwaliteit neemt toe en knelpunten uit eerdere jaren zijn opgelost.

3.3 Maasheggen

De Noord-Limburgse gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar zijn voornemens om 80 kilometer heggen aan te planten. Natuurrijk Limburg is verantwoordelijk voor de beheercoördinatie. Na een lange voorbereiding start het project in het plantseizoen 2025-2026. De eerste aanplant vindt plaats tussen november 2025 en maart 2026. Het beheer door agrariërs wordt gecoördineerd volgens dezelfde werkwijze als binnen het ANLb.

3.4 Deltaplan Biodiversiteitsherstel

In 2025 heeft Natuurrijk Limburg een tweede subsidieaanvraag ingediend en toegekend gekregen via de stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Het eerste project uit 2024 wordt afgerond in februari 2026, het tweede project in mei 2026. Samen realiseren zij een aanzienlijke bijdrage aan de landschappelijke structuur van Limburg.

Resultaten van beide projecten:

- Budgetaanvraag 2024: € 461.000, - (excl. btw)
- Budgetaanvraag 2025: € 578.000, - (excl. btw)
- Aanleg van 43 kleine poelen (±2 m doorsnede, o.a. voor geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad)
- Aanleg van 26 grote poelen (8-12 m doorsnede)
- Beplanting van 7.718 m² graften en houtsingels
- Aanplant van 23.000 meter heggen en hagen
- Aanplant van ruim 1.900 bomen, zoals laan- knot- en hoogstamfruitbomen

Hoofdstuk 4 – Kwaliteit van het beheer

Naast kwantiteit is de kwaliteit van het beheer essentieel om de natuurdoelen te realiseren. Kwaliteit van beheer betekent dat het beheer aantoonbare resultaten oplevert. Sinds 2015 houdt Natuurrijk Limburg de kwaliteit van het ANLb-beheer hoog door een geïntegreerde aanpak van begeleiding, kennisdeling en monitoring (zie gebiedsplan). In 2026 bouwen we verder aan deze kwaliteitsgerichte benadering door opleiding, digitalisering en samenwerking.

4.1 Professionalisering van beheer en monitoring

Onze veldmedewerkers begeleiden de deelnemers inhoudelijk en zorgen voor gerichte ondersteuning in het veld. We organiseren praktijkgerichte bijeenkomsten waarin kennisdeling centraal staat. Daarnaast maken we gebruik van een beheermonitoring-app die veldmedewerkers in staat stelt om in real time informatie te verzamelen en delen. De app helpt bij het tijdig signaleren van beheeracties, het adviseren over aanpassingen en het registreren van veldgegevens via ArcGIS. Deze data worden gebruikt om te rapporteren over de kwaliteit van het beheer en de resultaten op habitatniveau.

Ook in 2026 wordt veel aandacht gegeven aan het verder opleiden van onze veldmedewerkers en inrichten van onze werkprocessen opdat we met onze deelnemers de gewenste kwaliteit behalen (zie ook hoofdstuk 7).

4.2 Opleiding en werkwijze veldmedewerkers

Een belangrijk aandachtspunt in 2026 is het verder versterken van de deskundigheid van onze veldmedewerkers. Door training en intervisie vergroten zij hun kennis over ecologisch beheer en communicatie met deelnemers. Het jaarlijkse 'schouwproces', waarbij veldmedewerkers ook buiten hun eigen regio beheereenheden beoordelen, blijft een vast onderdeel. Door deze kruiscontrole behouden we een eenduidige werkwijze en waarborgen we de kwaliteit van het beheer in de hele provincie.

4.3 Contact met leden

Direct contact met onze leden blijft de kern van onze aanpak. Door samen in het veld te kijken naar resultaten, ontstaat kennisuitwisseling en gedeeld eigenaarschap. Maatwerk per deelnemer en perceel blijft essentieel: elke situatie vraagt om specifieke aandacht en begeleiding. Dit levert het beste resultaat op.

4.4 Studieclubs en velddagen

Het opzetten van nieuwe studieclub is tijdrovend. Daarom kiezen we ervoor om in 2026 verder ervaring op te doen met één goed functionerende studieclub, voordat we

opschalen. De studieclub graslandbeheer wordt in 2026 voortgezet met drie tot vier bijeenkomsten, gericht op kennisuitwisseling en praktijkleren. Het aantal deelnemers is zeven.

Weersomstandigheden en observaties over de kwaliteit van het uitgevoerde beheer kunnen vragen om een situationele en groepsgewijze aanpak. Daartoe worden velddagen georganiseerd door de betreffende veldmedewerker met de leden die hiervoor in aanmerking komen. Deze worden georganiseerd wanneer de situatie daarom vraagt en hands on uitgevoerd naar gelang de veldmedewerker inschat dat deze effectief zijn om de kwaliteit van het beheer te verhogen.

4.5 Fieldsafari's en nieuwe deelnemers

In 2026 worden drie fieldsafari's georganiseerd. Eén per regio. Tijdens deze bijeenkomsten combineren we kennisuitwisseling, praktijkvoorbeelden, ontmoeting en verbinding. Daarbij worden op 1 dag meerdere type beheer besproken met onze leden. Door de groepsdynamiek ontstaat extra motivatie en begrip voor de doelen van het ANLb. Zo werken we aan een sterke, betrokken gemeenschap van agrariërs en particulieren die samen bijdragen aan een natuurinclusief Limburg.

De nieuwe deelnemers worden nadrukkelijk uitgenodigd om hieraan deel te nemen.

Hoofdstuk 5 – Projecten

In 2026 voert Natuurrijk Limburg een breed scala aan projecten uit. Deze projecten dragen bij aan de realisatie van onze missie en het versterken van de agrarische natuur in Limburg. De projecten zijn onder te verdelen in twee hoofdgroepen:

1. Projecten die bijdragen aan het doelbereik van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en kennisontwikkeling.
2. Projecten die fungeren als pilots voor nieuwe verdienmodellen en samenwerkingsvormen, gericht op een toekomstbestendige coöperatie.

5.1 Projecten ter versterking van het ANLb

Natuurrijk Limburg voert meerdere projecten uit die direct bijdragen aan de doelstellingen van het ANLb. Deze projecten vergroten de kennisbasis en versterken de ecologische en organisatorische uitvoering van ons werk.

Beschermingsplan Patrijs Limburg

In dit project coördineert Natuurrijk Limburg het faunabeheer in patrijsengebieden en organiseert voorlichtingsbijeenkomsten. Natuurrijk Limburg is penvoerder en heeft een deel van de uitvoering uitbesteed aan gespecialiseerde partners. Het project draagt bij aan het herstel van soortenrijke agrarische landschappen.

LIFE-Cricetus (Hamsterproject)

Het zesjarige LIFE-Cricetus-project is een samenwerking tussen partners uit Nederland, België en Duitsland. Het richt zich op beheermaatregelen die het leefgebied van de hamster verbeteren, met nadruk op integratie binnen de landbouwpraktijk. De opgedane kennis wordt benut om het ANLb verder te ontwikkelen als instrument voor natuurinclusieve landbouw.

Groen Blauwe Dooradering

Het project Groen Blauwe Dooradering bestaat uit twee deelprojecten:

‘Boerenlandsoorten

2024’ en ‘Groen Blauwe Dooradering Limburg 2025’. De stichting Biodiversiteitsherstel Nederland is penvoerder. Met steun van het Ministerie van LNV worden kilometers aan heggen, duizenden bomen, graften, heggen en poelen aangelegd, waarmee belangrijke leefgebieden voor soorten als de geelbuikvuurpad en kamsalamander worden hersteld. Zie paragraaf 3.4 voor een verdere beschrijving van dit project.

5.2 Projecten gericht op nieuwe kansen en verdienmodellen

Naast de ANLb-gerelateerde projecten voert Natuurrijk Limburg ook initiatieven uit die nieuwe verdienmodellen verkennen. Deze projecten versterken de economische basis van onze leden en verkleinen de afhankelijkheid van één financieringsstroom.

Boerenperspectief

Via het project Boerenperspectief kunnen ruim 80 boerengezinnen in Limburg onafhankelijk advies krijgen over de toekomst van hun bedrijf. Het project loopt van november 2024 tot november 2026 en wordt uitgevoerd door LLTB (penvoerder), Natuurrijk Limburg en het LAJK. Voor 2026 is nog ruimte voor 10 tot 15 nieuwe deelnemers.

Maaskracht

Rijkswaterstaat zet in op meer natuurontwikkeling langs de Maas. Het consortium Maaskracht coördineert het onderhoud, waarbij lokale boeren via Natuurrijk Limburg circa 85 hectare beheren. Deze samenwerking versterkt de verbinding tussen landbouw en natuur in het Maasdal.

Maasheggen

Het project Maasheggen is eind 2025 formeel gestart. De exacte omvang van de nieuwe aanplant in 2026 wordt nog bepaald, maar de eerste resultaten zijn veelbelovend. Natuurrijk Limburg ondersteunt het beheer door agrariërs en zorgt voor kennisdeling en borging van kwaliteit.

Arla (Zuivel)

Zuivelgigant Arla stelt via BoerenNatuur een vergoeding beschikbaar voor het aanplanten en beheren van landschapselementen. In Limburg heeft één Arla-deelnemer in 2025

beplantingen uitgevoerd. Natuurrijk Limburg blijft gedurende tien jaar toezien op het ecologisch verantwoord beheer.

Agrarisch Natuurlijk – Meer groen loont

Dit project, uitgevoerd door BoerenNatuur en ZuivelNL, maakt de bijdrage van boeren aan natuur- en landschapsbeheer zichtbaar, meetbaar en beloonbaar. Natuurrijk Limburg bezoekt in dit kader vijf tot tien Limburgse bedrijven in 2026 om ervaringen te delen en resultaten te monitoren.

5.3 Verkennen van nieuwe kansen

In 2026 richt Natuurrijk Limburg zich op het benutten van nieuwe kansen binnen groenblauwe diensten en gebiedsgerichte opgaven. We verkennen samenwerkingen die bijdragen aan de natuurinclusieve landbouw en de missie van Natuurrijk Limburg versterken.

Samenwerking met Stichting NIL

Met Stichting NIL werken we samen aan het stimuleren van natuurinclusieve landbouw in Limburg. De stichting streeft ernaar om bij meer agrarische bedrijven de biodiversiteitsmonitor te implementeren. Natuurrijk Limburg onderzoekt de mogelijkheden om deze monitor in te zetten binnen haar netwerk, passend bij de rol van Natuurrijk Limburg als uitvoeringsorganisatie.

Versterking samenwerking met het Waterschap

Het contact met het Waterschap Limburg wordt in 2026 verder geïntensiveerd. Er wordt onderzocht hoe Natuurrijk Limburg een rol kan spelen in de verpachting van waterschapsgronden en in maatregelen gericht op waterbescherming en erosiebeheersing. Voor 2026–2028 bereidt Natuurrijk Limburg samen met het Waterschap Limburg een project voor om waterkwaliteit en -kwantiteit te verbeteren. Het project beoogt op 50 hectare bestaande en experimentele pakketten in te zetten voor vermindering van wateroverlast en erosie. Bij positieve resultaten worden deze maatregelen geïntegreerd in het reguliere ANLb.

Samenwerking met de Provincie Limburg

Verschillende beleidsterreinen van de provincie bieden kansen voor samenwerking. In het Limburgs Offensief Stikstof (LOS) is nadrukkelijk een rol voor Natuurrijk Limburg benoemd. Daarnaast werkt Natuurrijk Limburg mee aan de uitvoering van de 'blijversaanpak' en aan thema's als groenblauwe dooradering en waterbeheer. Deze onderwerpen worden in 2026 verder geconcretiseerd in samenwerking met de provincie.

Samenwerking met gemeenten

Gemeenten spelen een steeds grotere rol in natuur- en landschapsbeheer. Door de groeiende samenwerking tussen gemeenten ontstaan nieuwe kansen om het ANLb verder uit te breiden. Voorbeelden zijn het compensatieplan van de gemeente Echt-Susteren en het Maasheggenproject in Noord-Limburg. Om gemeenten beter te ondersteunen en

nieuwe initiatieven te stimuleren, ontwikkelt Natuurrijk Limburg in 2026 een strategie gericht op gemeentelijke samenwerking.

Ter versterking van deze inspanningen wordt extra capaciteit aangetrokken.

Hoofdstuk 6 – Governance en stakeholders

Goed bestuur en sterke samenwerkingen vormen de basis voor het succes van Natuurrijk Limburg. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de coöperatie zich bestuurlijk verder ontwikkelt, hoe de ledenraad en het bestuur hun rol versterken en hoe de samenwerking met partners en stakeholders verder wordt vormgegeven.

6.1 Leden, ledenraad en bestuur

Het versterken van de ledenbasis is van groot belang voor de toekomst van Natuurrijk Limburg. De ledenraad en het bestuur handelen namens de leden en zorgen voor vertegenwoordiging binnen de coöperatie. In 2026 zetten we in op meer bewustwording onder leden over hun rol en betrokkenheid bij de gezamenlijke missie. Onze veldmedewerkers vormen hierin een cruciale schakel: zij onderhouden persoonlijk contact met de leden en organiseren samen met het communicatieteam bijeenkomsten en velddagen.

In 2026 worden drie regiobijeenkomsten georganiseerd (Noord-, Midden- en Zuid-Limburg), gebaseerd op het succesvolle format van de Fieldsafari in 2025. Tijdens deze bijeenkomsten worden leden geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen Natuurrijk Limburg en het ANLbbeheer.

In 2026 wil Natuurrijk Limburg de rol van bestuur en ledenraad verder versterken. Daarvoor nemen we deel aan het landelijke project ‘Doorontwikkeling Collectieven’ van BoerenNatuur. Binnen dit traject wordt gewerkt aan professionalisering van de bestuursstructuur, kennisdeling en bestuurlijke samenwerking. Daarnaast worden nieuwe ledenraadsleden geworven om openstaande vacatures in te vullen en continuïteit te waarborgen.

Ontvlechting regionale verenigingen

Per januari 2026 is de ontvlechting tussen Natuurrijk Limburg en de vier regionale verenigingen voltooid. Het verplichte dubbellidmaatschap is beëindigd; leden kunnen op vrijwillige basis lid blijven van de regionale verenigingen. Twee verenigingen, Natuurrijk Limburg Zuid en Boeren met Natuur, hebben aangegeven hun activiteiten te beëindigen. Met de overige verenigingen is een financiële tegemoetkoming voor 2026 afgesproken voor gederfde inkomsten.

6.2 Landelijke samenwerking – BoerenNatuur

Natuurrijk Limburg werkt samen met de 39 andere collectieven binnen BoerenNatuur, onze landelijke koepelorganisatie. Via BoerenNatuur stemmen we af met het ministerie

van LVVN en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Deze samenwerking is essentieel gezien het rijksbeleid dat structureel middelen beschikbaar stelt voor agrarisch natuurbeheer.

BoerenNatuur beheert tevens onze ICT-backbone, SCAN-ICT, die in 2025–2026 volledig wordt herontwikkeld. Het doel is om de collectieven beter te ondersteunen met een toekomstbestendig digitaal platform. Natuurrijk Limburg neemt actief deel aan het programma 'Doorontwikkeling Collectieven' (looptijd januari 2026 – medio 2027), dat gericht is op professionalisering, kennisdeling en organisatorische versterking.

De kosten voor BoerenNatuur nemen in 2026 toe. Natuurrijk Limburg blijft pleiten voor een evenwichtige taakverdeling: regionaal uitvoeren wat regionaal kan, en landelijk wat niet lokaal kan worden opgepakt. Door medewerkers van de collectieven in te zetten bij landelijke projecten, benutten we kennis optimaal en beperken we kostenstijgingen.

6.3 Stakeholders en beleidsbeïnvloeding

Een belangrijk onderdeel van onze governance-aanpak is het onderhouden van sterke relaties met stakeholders. Natuurrijk Limburg beïnvloedt beleid proactief om de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer te vergroten en belemmeringen te voorkomen.

Gezien het belang van deze taak breidt de organisatie de capaciteit in 2026 uit met 0,5 fte voor beleidsbeïnvloeding en stakeholdermanagement.

Samenwerking op provinciaal niveau

Natuurrijk Limburg stemt beleidsmatige onderwerpen af met de LLTB, waarbij wederzijds respect voor elkaars standpunten centraal staat. Met de Provincie Limburg – als belangrijke opdrachtgever – vindt tweewekelijks overleg plaats. De provincie en de EU zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het gebiedsplan 2023–2028 en de uitbreiding voor 2026–2028. Daarnaast werkt Natuurrijk Limburg samen aan provinciale beleidsthema's zoals het LOS-programma, landbouwbeleid, waterbeheer en groenblauwe dooradering.

Groene organisaties

Natuurrijk Limburg neemt deel aan het netwerkoeverleg van groene organisaties in Limburg, waaronder de Limburgse Milieufederatie, Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap en Natuurmonumenten. Door deze samenwerking ontstaat synergie in het beleid van natuur en landschap en worden kennis en middelen efficiënt benut.

Waterschap Limburg

Samen met het Waterschap Limburg bereidt Natuurrijk Limburg een project voor gericht op het voorkomen van erosie en wateroverlast. Hiervoor worden ANLb-pakketten

strategisch ingezet, aangevuld met experimentele maatregelen. De uitvoering is gepland voor 2026– 2028. Zie ook hoofdstuk 5 voor aanvullende informatie over deze samenwerking.

Regionale initiatieven

Steeds vaker wordt Natuurrijk Limburg gevraagd om deel te nemen aan regionale initiatieven vanwege onze kennis en resultaten. Deze initiatieven variëren van projectontwikkeling tot gebiedsgerichte aanpakken waarin ANLb een sleutelrol speelt.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Landschapspark Grenzeloos Bocagelandschap (grensoverschrijdende samenwerking in Zuid-Limburg en de Voerstreek).
- Landschapspark Meinweg in Beweging (Midden-Limburg-Oost, gericht op natuur, toerisme en regionale afzet van agrarische producten).
- Regiodeal Samenwerking Midden-Limburg (gericht op versterking van het agrarisch landschap).

Gemeenten

Natuurrijk Limburg monitort in samenwerking met de LLTB het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten. Wanneer gemeentelijke plannen negatieve gevolgen hebben voor ANLb-beheer, treedt Natuurrijk Limburg actief in overleg om deze effecten te mitigeren. Daarnaast werken we aan het verder versterken van relaties met gemeenten, zodat nieuwe kansen tijdig worden benut en de rol van Natuurrijk Limburg zichtbaar blijft.

Erfbetreders en onderzoekspartners

Met erfbetreders (agrarische adviseurs) onderhoudt Natuurrijk Limburg sinds 2023 structureel overleg om kennis te delen over de samenhang tussen pijler 1 (eco-regeling) en pijler 2 (ANLb) binnen het GLB.

Daarnaast werkt Natuurrijk Limburg samen met diverse onderzoeks- en kennisinstellingen, waaronder:

- Wageningen University & Research
- Louis Bolk Instituut
- Kenniscentrum Akkervogels
- Diverse adviesbureaus

Deze samenwerkingen versterken de wetenschappelijke basis van onze aanpak en dragen bij aan continue verbetering van het beheer en de resultaten.

Hoofdstuk 7 – Interne organisatie

Een sterke organisatie is essentieel om de groei van Natuurrijk Limburg te ondersteunen. In 2026 richten we ons op uitbreiding van de organisatie, verdere professionalisering en

digitalisering, en het versterken van samenwerking binnen de teams. Door deze stappen bouwen we aan een toekomstbestendige, efficiënte organisatie die klaar is voor de uitbreiding van het ANLb en nieuwe projecten.

7.1 Uitbreiding van de organisatie

In 2026 wordt de werkorganisatie uitgebreid met zo'n zeven medewerkers om de groeiende taken te kunnen uitvoeren. Het gaat om de volgende functies:

- Twee extra veldmedewerkers ter versterking van het team veldmedewerkers.
- Een senior finance medewerker voor interne uitvoering van de financiële administratie en optimalisatie van de administratieve organisatie (AO).
- Een managementassistente ter ondersteuning van management en projectleiders.
- Een projectleider productinnovatie voor de thema's natuurinclusieve landbouw en samenwerking met het waterschap.
- Een halve fte voor beleidsbeïnvloeding (zie hoofdstuk 6).
- Vervanging van de teamleider veldmedewerkers in verband met pensionering in 2026.

Voor alle nieuwe medewerkers is een inwerkprogramma opgesteld. Vanwege het grote aantal

nieuwe collega's dat begin 2026 start, wordt extra capaciteit vrijgemaakt om de inwerkperiode zorgvuldig te begeleiden. Daarnaast worden taakomschrijvingen, werkprocessen en beloningsbeleid geactualiseerd en wordt gewerkt aan het versterken van samenwerking en teamgevoel. Hiermee verbeteren we de effectiviteit en efficiëntie van de afdelingen contractbeheer, veldwerk en communicatie.

7.2 Professionalisering van de organisatie

Natuurrijk Limburg neemt deel aan het landelijke project 'Doorontwikkeling Collectieven' van BoerenNatuur. Dit programma loopt van eind 2025 tot medio 2027 en richt zich op het versterken van de organisatiekracht, bestuurlijke vernieuwing en kennisdeling tussen de 40 collectieven in Nederland.

7.3 Digitalisering en innovatie

Om onze dienstverlening te verbeteren, werkt Natuurrijk Limburg verder aan digitalisering van haar processen en communicatiemiddelen. De focus ligt op drie pijlers: CRM, website en monitoring.

CRM (Salesforce)

In 2026 wordt het CRM-systeem Salesforce verder doorontwikkeld. De eerste fase richt zich op stroomlijning van het contractbeheer, inclusief het proces van nieuwe, afgesloten en overgedragen contracten. In de tweede helft van 2026 wordt de automatische communicatie met leden verbeterd via geautomatiseerde e-mails, zodat deelnemers tijdig worden geïnformeerd over verplichtingen, beheer en deadlines. Deze automatisering vermindert de administratieve werkdruk en verhoogt de kwaliteit van de dienstverlening.

Van Website naar Platform

De website van Natuurrijk Limburg wordt in 2026 herontwikkeld tot een digitaal kennisplatform. Voor elk relevant ANLb-pakket worden instructievideo's toegevoegd, die deelnemers helpen bij een correcte uitvoering van hun beheer. Deze aanpak zorgt voor beter beheer en minder werkdruk bij de veldmedewerkers. Daarnaast wordt tbv onze belangrijkste stakeholders en financiers relevante stakeholder informatie toegevoegd via story-maps. Zie ook hoofdstuk 8 (Communicatie) voor verdere uitwerking.

ArcGIS-monitoring

In 2025 heeft Natuurrijk Limburg een eigen ArcGIS-tool ontwikkeld voor actuele beheermonitoring in het veld. In 2026 wordt deze tool verder geoptimaliseerd om dataanalyse en rapportage over beheerresultaten te verbeteren.

7.4 Vernieuwing contracten en AVG

In 2026 worden alle contracten vernieuwd. Het beheercontract is aangepast naar aanleiding van de ontvlechting van de vier regionale verenigingen, het instellen van de contributie van € 40 per lid en aanpassingen op het vlak van de AVG. Dit laatste vanwege het kunnen delen van deelnemergegevens met bestuur en ledenraad; de mogelijke oprichting van een ledenportaal; en het kunnen delen van geanonimiseerde data met gemeenten en onderzoeksinstellingen.

7.5 Werkwijze team veldmedewerkers

Elke deelnemer heeft een vaste veldmedewerker als aanspreekpunt, wat zorgt voor vertrouwen en overzicht. Voor akkerbeheer geldt een provinciale werkwijze, gezien de specifieke kennis die daarvoor nodig is.

In 2026 onderzoekt Natuurrijk Limburg hoe het team verder kan groeien. Er wordt gedacht aan een indeling in regionale teams (Noord, Midden en Zuid) met een regiocoördinator die collega's begeleidt. Deelnemers behouden één vast aanspreekpunt, maar teamleden kunnen elkaar vervangen waar nodig.

Daarnaast wordt onderzocht of veldmedewerkers zich verder kunnen specialiseren. Naast bestaande specialismen in akkerbeheer, ecologie en landschapselementen, zal één medewerker zich richten op agrarische bedrijfsvoering en de samenhang met het GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid). Zo bouwen we aan een deskundig en flexibel team dat beter inspeelt op de complexiteit van beheer en beleid.

Projecten worden in 2026 professioneler aangestuurd. De senior medewerker financiën verzorgt de administratie, terwijl de projectleider verantwoordelijk is voor de verwerving en inhoudelijke uitvoering. Binnen het team komt één medewerker die de projectleiders aanstuurt. Er wordt een nieuwe medewerker aangenomen om de groeiende projectportefeuille te ondersteunen.

7.6 Beleidsbeïnvloeding

Natuurrijk Limburg breidt in 2026 haar capaciteit uit met 0,5 fte voor beleidsbeïnvloeding. Deze functie ondersteunt de strategisch manager en

regiocoördinatoren bij het uitwerken van beleidsthema's en het onderhouden van relaties met overheden en partners. Hiermee wordt de stem van Natuurrijk Limburg sterker vertegenwoordigd in beleidsontwikkeling op regionaal en provinciaal niveau.

7.7 Opleiding en kennisontwikkeling

De medewerkers blijven zich actief ontwikkelen door opleidingen en kennisuitwisseling. Belangrijke thema's voor de veldmedewerkers zijn onder andere:

- Agrarische bedrijfsvoering en GLB
- Akker- en graslandbeheer
- Beheer van landschapselementen
- Monitoring van beheerresultaten
- Aansturing van particuliere deelnemers
- Natuurinclusieve landbouw
- Klimaat en waterbeheer

7.8 Externe capaciteit en HRM

Hoewel Natuurrijk Limburg streeft naar een sterke interne organisatie, blijft het soms nodig om externe expertise in te huren. Regelmatig worden HRM-ondersteuning, facilitaire diensten, juridisch advies en ICT-advies ingehuurd.

De HRM-functie krijgt in 2026 een prominentere rol, gericht op organisatieontwikkeling, functiehuis beschrijving en actualisering van de functieprofielen en arbeidsvoorwaarden. Verder stimuleren we door middel van gerichte trainingen en intervisie een cultuur van continu leren en verbeteren.

(Voor de actuele bezetting van de werkorganisatie Natuurrijk Limburg zie bijlage 2)

Hoofdstuk 8 – Communicatie

8.1 Strategische rol van communicatie in 2026

De groei van Natuurrijk Limburg vraagt om een organisatie die niet alleen intern goed is ingericht, maar ook extern zichtbaar maakt wat Natuurrijk Limburg betekent voor landbouw, natuur en samenleving. Communicatie speelt hierin een sleutelrol: we versterken onze positie in het ANLb-landschap en zorgen dat leden, partners en beleidsmakers begrijpen welke impact onze gezamenlijke inspanningen hebben.

De communicatiestrategie voor 2026 richt zich op drie pijlers:

1. Positionering en profilering – Natuurrijk Limburg zichtbaar maken als betrouwbare uitvoeringsorganisatie voor het ANLb en Natuurinclusieve Landbouw en als partner in gebiedsgerichte aanpak op het gebied van klimaat, water en landschap. Zie paragraaf 8.2

2. Ledenbinding en kennisdeling – communicatie inzetten als continu proces van informatie, inspiratie en verbinding.
3. Innovatie en digitalisering – gebruik van moderne communicatietechnieken, zoals AI en een ledenportaal, om de interactie tussen leden te versterken en werkdruk te verlagen. Zie paragraaf 8.3

8.2 Externe positionering: Natuurrijk Limburg in het ANLb-landschap

In 2026 ontwikkelt Natuurrijk Limburg een communicatiestrategie die de organisatie positioneert als sterke regionale schakel in het landelijke ANLb-netwerk. We werken aan een herkenbaar en krachtig verhaal waarin de groei van Natuurrijk Limburg zichtbaar wordt in cijfers, beelden en praktijkverhalen uit het veld.

Richting en focus:

- Richting leden – heldere uitleg over de groei en betekenis van het ANLb in Limburg.
- Richting partners – gezamenlijke zichtbaarheid bij provinciale en landelijke initiatieven.
- Richting beleidsmakers – informatie over de bijdrage van Natuurrijk Limburg aan provinciale en nationale natuur-, water- en klimaatdoelen.

Doel: de diverse stakeholders voorzien van actuele informatie, infographics en jaaroverzichten die de resultaten van het ANLb tastbaar en inzichtelijk maken.

8.3 Digitale vernieuwing: website en ledenplatform

In 2026 realiseert Natuurrijk Limburg een vernieuwde website met een beveiligde ledenomgeving die 24/7 toegankelijk is. Deze ontwikkeling komt voort uit de wens van leden én het advies van de jurist om privacygevoelige informatie via één veilig kanaal te delen. De website voldoet aan de eisen van de AVG en de NEN-ISO 27001-normen voor informatiebeveiliging.

Belangrijkste functies en voordelen:

Eigen ledenportaal met persoonlijke gegevens, contractinformatie met video's over toe te passen beheer en communicatiegeschiedenis. 24/7 Beschikbaarheid voor leden, waardoor de telefonische belasting voor veldmedewerkers afneemt. Inzicht in eerdere vragen en antwoorden, wat herhaling voorkomt en efficiëntie bevordert.

Deze stap maakt de communicatie persoonlijker, veiliger en slimmer. Het verhoogt de ledentevredenheid én zorgt voor meer rust en overzicht binnen de organisatie.

Beveiliging gegevens: SSL/TLS-beveiliging (alle gegevens op de website worden versleuteld verzonden), zodat leden en stakeholders veilig kunnen inloggen en informatie kunnen uitwisselen, tweetrapsverificatie en centrale opslag van gegevens.

Eenmalige investeringen 2026

De investeringen zijn gericht op systemen en middelen die structureel bijdragen aan lagere werkdruk, betere ledenservice en hogere kwaliteit van informatievoorziening.

Onderdeel (totaal €97.500)

- Website & ledenplatform – €35.000
- Ledenplatform upgrades – €15.000
- ArcGIS StoryMaps – €25.000
- CRM-koppelingen – €10.000
- ANLb-video-instructies – €7.500
- Huisstijl/brandupdate – €5.000

8.4 Overige communicatie

Fieldsfari's

In 2026 zullen we per regio: Zuid-, Midden- en Noord-Limburg een ledenbijeenkomst met een Fieldsafari organiseren. Door het combineren van deze twee bijeenkomsten benutten we elkaars kracht: praktijk, ontmoeting en beleid komen samen. De combinatie vergroot het bereik, versterkt de onderlinge verbinding en maakt de communicatie efficiënter voor leden én organisatie. In één moment delen we kennis, resultaten en inspiratie - dicht bij het veld en dicht bij de leden. Het is bovendien praktischer voor deelnemers: op één dag twee waardevolle onderdelen, wat de opkomst en betrokkenheid vergroot.

Structurele jaarlijkse activiteiten

Verder worden de activiteiten die noodzakelijk zijn voor professionele communicatie, ledenbinding en stakeholderrelaties zoals events, nieuwsbrieven, communicatie-uitingen en promotie ook in 2026 uitgevoerd.

Hoofdstuk 9 – Financiën en begroting 2026

Een solide financiële basis is essentieel voor de continuïteit van Natuurrijk Limburg. In 2026 groeit het budget van de werkorganisatie aanzienlijk, mede door de uitbreiding van het ANLb en de toename aan projecten. Hiermee kan Natuurrijk Limburg haar organisatie versterken, nieuwe initiatieven ontwikkelen en beter inspelen op beleidsmatige en economische uitdagingen.

Incidentele middelen (uit projecten) worden zoveel mogelijk ingezet voor incidentele investeringen in ICT, doorontwikkeling van de organisatie (functiehuis, functieomschrijvingen) en het webportaal. Structurele middelen worden met name ingezet tbv uitbreiding personeel.

9.1 Uitgangspunten

Natuurrijk Limburg mag maximaal 23 procent van de uitbetaalde ANLb-vergoeding besteden aan de organisatie (30% op het uitgekeerde ANLb beheer). Wij hanteren echter een streefwaarde van 16,7 procent (20% opslag op het uitgekeerde ANLb budget) zodat een zo groot mogelijk deel van de middelen direct ten goede komt aan onze leden.

9.2 Vergroting budget en uitgaven

(Definitieve begroting toegevoegd als Excelbestand in PDF)

Inkomsten

De inkomsten voor de werkorganisatie nemen in 2026 met zo'n € 1 mln. toe. De grootste toename komt door:

- De groei van het ANLb-budget met 4,9 mln. 16,7% daarvan zijnde € 823.000 wordt ingezet voor de werkorganisatie.
- De groei in inkomsten uit projecten, opdrachten en contributie. Deze nemen naar schatting met een € 180.000 toe in 2026.
- Toename rente-inkomsten met € 40.000 door effectief spaarbeleid.

De uitgaven stijgen in 2026 met zo'n € 674.000. De belangrijkste uitgavenstijgingen zijn:

- Personeelskosten. Uitbreiding van de organisatie met zes nieuwe medewerkers en vervanging 1 medewerker, zie paragraaf 7.1
- Kosten uitbesteed werk: tijdelijke ondersteuning HR voor doorontwikkeling werkorganisatie.
- Investeringen in digitalisering
ICT: doorontwikkeling CRM en ArcGIS (monitoring). Zie de hoofdstukken 4 en 7 en Website/Platform (hoofdstuk 8)

Het verwachte resultaat voor belastingen neemt toe tot € 432.000 voor belastingen en € 321.000 na belastingen in 2026.

9.3 Reserves en liquiditeit

Reserve

Een gezonde financiële positie is een voorwaarde om kwaliteit te leveren en continuïteit te garanderen. Natuurrijk Limburg dient een minimaal reservevermogen te hebben van € 700.000, zodat we in tijde van gedwongen directe beëindiging aan onze verplichtingen kunnen voldoen.

Natuurrijk Limburg streeft echter naar een ruimere reserve. Deze is nodig omdat we in de praktijk niet direct tot een beëindiging van de coöperatie zullen overgaan en er langer zal worden geprobeerd om de coöperatie levensvatbaar te houden. Tevens kan dit bedrag worden gezien als “oorlogskas” om nieuwe projecten binnen te halen en relevante investeringen te doen. Onze reserve is (conservatief) begroot op € 1.784.000 bij de start van het jaar. Deze zal toenemen tot € 2.104.000 per 31 december 2026 als de begroting conform 2026 wordt gerealiseerd.

Liquiditeit

De ANLb-vergoeding voor zowel de leden als de organisatie wordt doorgaans pas 3 maanden na afloop van het beheerjaar uitbetaald. De vergoeding over 2025 wordt dus pas in maart/april 2026 ontvangen. En de vergoeding over 2026 in maart 2027. Dit betekent dat Natuurrijk Limburg haar activiteiten moet voorfinancieren. Dankzij de opgebouwde reserves en een verleend RVO-voorschot (van 30% in oktober 2025) beschikt de organisatie over voldoende liquiditeit om deze periode te overbruggen.

9.4 Meerjarenbegroting 2026–2028

In de meerjarenbegroting (bijlage toegevoegd als Excelbestand in PDF) wordt inzicht gegeven in de financiële ontwikkeling van Natuurrijk Limburg voor de komende drie jaar. De focus ligt op balans tussen groei, efficiëntie en financiële stabiliteit. Belangrijke uitgangspunten zijn:

- Behouden van een structurele reservepositie van minimaal € 2 mln.
- Beheersen van de organisatiekosten binnen de 16,7%-norm van de ANLb-vergoeding. □ Vergroten van de inkomsten uit projecten en tweede geldstromen.

Uit de meerjarenbegroting blijkt dat het verantwoord is om de aangekondigde investeringen en uitbreidingen in 2026 door te voeren omdat ze ook in 2027 en 2028 tot een positief resultaat leiden. Eind 2028 eindigt de huidige contractperiode van het ANLb en zal een nieuwe meerjarenbegroting worden opgesteld uitgaande van de dan geldende kaders.

Door realistische begroting, transparantie en zorgvuldige financiële sturing blijft Natuurrijk Limburg een financieel gezonde organisatie, die in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen en haar maatschappelijke en ecologische doelstellingen te realiseren.

Hoofdstuk 10 – Samenvatting & vooruitblik

10.1 Samenvatting

Het Jaarplan 2026 markeert voor Natuurrijk Limburg een belangrijk momentum. Met een groei van het ANLb naar circa 5.000 hectare en een versterking van onze organisatie, communicatie en digitale werkwijze, staan we aan het begin van een nieuwe fase van professionalisering. De uitbreiding van het ANLb-budget met € 4,9 miljoen biedt ruimte voor zowel kwaliteitsversterking als areaaluitbreiding. Gelijktijdig ontstaat een steviger financiële basis voor onze werkorganisatie.

In 2026 zetten we door op drie hoofdsporen:

- Groei en kwaliteitsverbetering van het ANLb, inclusief versterkte monitoring en begeleiding.
- Professionalisering van de interne organisatie, met zes nieuwe functies, digitalisering en verbeterde processen.
- Een toekomstbestendig communicatie- en ledenplatform dat werkdruk vermindert en de service verhoogt.

De organisatie is in beweging en groeit naar een volwassen uitvoeringsniveau dat past bij regionale ambities en de landelijke koers binnen het ANLb. De samenwerking met provincie, waterschap, gemeenten, BoerenNatuur en kennisinstellingen versterkt onze positie als betrouwbare partner en uitvoerder.

10.2 Vooruitblik

Vooruitkijkend naar 2027–2030 ligt de focus op strategische verankering van natuurinclusieve landbouw in het Limburgse landschap. In 2026 wordt hiervoor de basis gelegd met een actualisatie van missie, visie en strategische speerpunten. Dit vormt het fundament voor het meerjarenbeleid van Natuurrijk Limburg.

Belangrijke accenten in de vooruitblik zijn:

- Uitbouw van het ANLb naar 10 procent van het agrarisch gebied in Limburg.
- Integratie van klimaat-, water- en biodiversiteitsdoelen in gebiedsgerichte aanpakken.
 - Verdieping van digitalisering via CRM, ledenplatform en data gedreven monitoring.
- Bestendigen van professionele governance, inclusief rolversterking van bestuur en ledenraad.
- Gerichtte investeringen in kennisontwikkeling, opleidingsprogramma's en teamvorming. Een gezonde financiële basis met ruimte voor innovatie en groei.

Bijlagen

Bijlage 1: SWOT-analyse

(Sterktes, zwaktes, kansen, bedreigingen)

Sterktes (intern):

- Specialistische kennis in huis (ecologie, biodiversiteit, gebiedsbeheer natuur en landschap);
- Slagvaardig, doelgericht (op ecologisch resultaat) en durven te pionieren;
- Hoge betrokkenheid, dynamiek en aanwezigheid in uiteenlopende netwerken;
- Efficiënte en overzichtelijke organisatie;
- Vertrouwen bij deelnemers (vooral door integrale/waarachtige opstelling en door prima administratief/inhoudelijke en 1-op-1 dienstverlening);
- Duidelijke missie, visie en ambitie;
- De bestuurlijke organisatie van collectieven (in de zin dat degene die moeten veranderen ook de verandering sturen en ervaren) en van collectieven verbonden in BoerenNatuur;
- Steeds meer leden dragen hun positiviteit over werkwijze en resultaten ANLB uit;
- Werkgebied is gelijk aan provincie hetgeen in vergelijking met andere collectieven schaalvoordelen oplevert en communicatie met provincie kan vergemakkelijken.

Zwaktes (intern):

- Klein team maakt organisatie kwetsbaar (bij verloop, ziekte of verlof);
- Kennis en betrokkenheid van leden bij visie, missie en de coöperatie Natuurrijk Limburg is nog onder de maat (werkorganisatie loopt voor de muziek uit);
- Kwantitatief en financieel een scheve geografische verspreiding van leden over de provincie (veel in Zuid en minder in Midden en Noord);
- Verschil in uitkering en daarmee het belang voor leden is groot (van € 300,- tot € 100.000,-);
- De externe omgeving (stakeholders, burgers) weet te weinig van wat we doen en realiseren;
- Vernieuwing van bestuur en ledenraad moet zich nog in de praktijk bewijzen;
- Interne communicatie tussen ledenraad, bestuur en werkorganisatie is onvoldoende (onduidelijkheid over doelen en werkwijze);
- Leden zijn te weinig betrokken en hebben c.q. nemen te weinig inspraak en zeggenschap in de coöperatie;
- Inzicht in resultaten onvoldoende (systemen ontbreken om begeleiding, trends en soortenontwikkeling te volgen);
- Kwaliteitsmanagement (PDCA) is onvoldoende;

- Onduidelijkheid over omvang taken en benodigde capaciteit (vanwege vernieuwing ANLb en introductie NPLG);
- Verdienmodel ANLb betreft korte termijn en is daarmee onzeker;
- Leden kennen niet of onvoldoende de rolverdeling tussen de regionale collectieven en Natuurrijk Limburg; **Kansen (extern):**
- ANLb, biodiversiteit en natuurinclusieve landbouw staan op een gunstige manier op de maatschappelijke kalender (de onderwerpen zijn actueel en de samenleving wil het positief oppakken);
- Profiel ANLb nog versterken richting het grote publiek;
- Breder maatschappelijk draagvlak biedt kansen voor een integrale gebiedsaanpak (en dus voor samenwerking met relevante stakeholders);
- Positieve aandacht voor natuur en landschap vanuit optiek recreatie en groene gezondheid;
- Verbreding van aandacht voor ANLb-doelen naar ook bodem, water en klimaat;
- Verplichtingen landbouw (vanuit stikstof en klimaatopgaves) om op te schuiven naar natuurinclusieve landbouw;
- Meer middelen beschikbaar om als maatschappij de transitie naar natuurinclusief te maken;
- Er is een wachtlijst van potentiële deelnemers met zin om aan de slag te gaan;
- Natuurinclusief werken gebruiken als een katalysator om de maatschappelijke vraag nog verder op te voeren (zichzelf versterkende transitie);
- Verlenging van de overeenkomst per 2023 (nieuwe GLB) biedt stabiliteit rondom het inkomen van de aanvrager. Zeker als het lukt om voor een langere periode dan zes jaar een overeenkomst aan te mogen bieden;
- Wegvallen IKL biedt mogelijkheden om dienstverlening verder uit te bouwen met niet ANLb-activiteiten (onder meer in samenwerking met gemeentes).

Bedreigingen (extern):

- Als kleine organisatie worden we al snel overvraagd;
- GLB 2023-2027 kan van collectieven te veel prioriteiten en aandachtsvelden in een te korte periode vragen;
- We zijn een klein radertje in een complex geheel. Grote bedrijven/organisaties maken vaak de dienst uit. We zijn onvoldoende in staat ons zelf zichtbaar te maken bij andere organisaties;
- Politieke instabiliteit en gebrek aan steun op provinciaal, landelijk en Europees niveau;
- Te grote en eenzijdige afhankelijkheid van één (type) opdrachtgever;
- Andere erfbetreders hebben andere meningen en kunnen deelnemers negatief beïnvloeden in hun keuze voor het ANLb;
- De landbouw in het algemeen heeft bij delen van de bevolking een negatief imago (daar 'stoppen we liever geen geld in');

- Investeren in natuur en landschap is voor delen van de bevolking een doorgeschoten en niet-effectieve hobby van een linkse elite oftewel geldverspilling;
- De vrees is dat grotere partijen (verdienmodellen) vooral als gevolg van het GLB 2023-2027 aan de slag gaan en gelden ontvangen voor de onderwerpen verbeteren bodem-, lucht- en waterkwaliteit. Aandacht en gelden voor ANLb-soorten (biodiversiteit) dreigen onder te sneeuwen (geen verdienmodel);
- Beperkte looptijd contracten biedt de regeling onvoldoende perspectief en continuïteit;
- TBO's werken liever zelfstandig;
- ANLB-areaal blijft al jaren relatief te beperkt om toegevoegde waarde te kunnen tonen en dreigt een lachertje te worden;
- Overheid maakt vanuit diverse perspectieven – soms tegenovergestelde – veelheid aan regels.

Bijlage 2: Bezetting werkorganisatie

Medewerkers	FTE	Uren per week	Functie
Huub Dormans	0,9	36	Directeur
Harm Kossen	1	40	Strategisch manager en Ecologisch expert
Ronald Geurten	1	40	Medewerker Ledenbetrokkenheid en Communicatie
Stephanie Douma	0,8	32	Coördinator ANLb jaaraanvraag en -beleid
Frans Blezer	0,6	24	Coördinator Veldmedewerkers
Juliette Pijpers	0,8	32	Managementassistent
Marjo van der Laan	0,6	24	Senior Finance medewerker
Marja Melis	0,6	24	Binnendienstmedewerker/projectondersteuner
Melanie Nieuwenhuizen	0,9	36	Projectmedewerker ANLb
Willemien Lemmers	0,5	20	Allround medewerker contractbeheer ANLb
Rik Schreurs	0,9	36	Veldmedewerker
Koen van Weelden	0,9	36	Veldmedewerker
Anne Steeghs	0,8	32	Veldmedewerker
Karin Stijnen	1	40	Veldmedewerker
Mickeal Kurvers	0,9	36	Veldmedewerker
Emiel van Riet	0,9	36	Veldmedewerker
Femke Kiggen	0,8	32	Veldmedewerker
Katharina Laumen	0,7	28	Veldmedewerker
Subtotaal	14,6		
Extern ingehuurd			
Pieter Puts	0,6	24	Veldmedewerker
Patty Gielen	0,9	36	Projectondersteuner
Subtotaal	1,5		
Totaal	16,1		

Bijlage 3: Bezetting bestuur en ledenraad

Bestuur

Jack Janssen	Voorzitter
Jan Beunen	Penningmeester
Janine Huntjens-Schnackers	Bestuurslid
Fons Kersten	Bestuurslid
Martine van Dusseldorp	Bestuurslid

Ledenraad

1. Leon Hupperichs
2. Jan Voncken
3. Louis Thissen
4. Hans van den Boom
5. Louik Ebbers
6. Xavier Hartmann
7. Jacques van Melick
8. Lambert Philipsen
9. René Rademaker
10. Peter Roebroek
11. Geert Rutten
12. Jan van der Zwaan

Bijlage 4: Definitieve begroting

Begroting 2026 Natuurrijk Limburg (bijlage 4)

Inkomsten	
Ontvangen ANLb beheersvergoeding	€ 16.400.000
Ontrekking uit reservering 2024	€ 400.000
ANLb totaal	€ 16.800.000
Vergoeding projectinzet en opdrachten	€ 285.145
Contributie	€ 53.200
Totaal Overige Inkomsten	€ 338.345
Totaal Inkomsten	€ 17.138.345
Gecontracteerd beheer	€ 13.949.440
Reservering calamiteiten/ risico's	€ 50.000
Regionale verenigingen reservering gedeerde inkomsten	€ 1.800
Anlb beheersvergoeding (uitkering/ reservering)	€ 13.999.440
Beschikbaar exploitatie ANLb, 16,7 % van het ANLb	€ 2.800.560
Overige inkomsten	€ 338.345
Beschikbaar voor dekking exploitatiekosten	€ 3.138.905
Exploitatiekosten	
Kosten uitbesteed werk	€ 208.964
	<i>waarvan eenmalig</i>
	€ 91.100
Personeelskosten werkorganisatie	€ 1.746.285
Afschrijvingskosten	€ 10.000
Huisvesting- en kantoorkosten	€ 83.200
Contributiekosten Boerenatuur	€ 179.910
Abonnementskosten	€ 2.674
Ledendag (safarries)	€ 25.000
Marketing- en communicatiekosten	€ 53.500
	<i>Website ontwikkeling (eenmalig)</i>
	€ 97.500
Administratie- en accountantskosten	€ 24.960
ICT en CRM	€ 96.355
	<i>waarvan eenmalig</i>
	€ 49.575
Juridische en overige advieskosten	€ 20.800
Assurantie/Verzekeringskosten	€ 5.200
Bestuurskosten	€ 62.400
Onvoorzien/Overige kosten	€ 150.000
Professionalisering/groei investering	
Totaal Kosten	€ 2.766.748
<i>Waarvan eenmalig</i>	€ 238.175
Bedrijfsresultaat	€ 372.157
Financiële baten en lasten	€ 60.000
Resultaat voor belastingen	€ 432.157
Belastingen	€ 111.496
Resultaat na belastingen	€ 320.660
Reserve per 1 januari 2026	€ 1.718.501
Reserve per 1 januari 2027	€ 2.039.161

Bijlage 5: Meerjarenbegroting 2026–2028

Meerjaren begroting 2026-2028 Natuurrijk Limburg (bijlage 5)

	Realisatie 2024	begroting 2025 per juni 2025 *1	2026	2027 CONCEPT	2028 CONCEPT
Inkomsten					
Ontvangen ANlb beheersvergoeding	€ 11.500.000	€ 11.500.000	€ 16.400.000	€ 16.400.000	€ 16.400.000
Onttrekking uit reservering 2024		€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
ANLb totaal	€ 11.500.000	€ 11.900.000	€ 16.800.000	€ 16.800.000	€ 16.800.000
Vergoeding projectinzet en opdrachten	€ 339.847	€ 209.000	€ 285.145	€ 150.000	€ 150.000
Contributie		€ 0	€ 53.200	€ 53.200	€ 53.200
Totaal Overige Inkomsten	€ 339.847	€ 209.000	€ 338.345	€ 203.200	€ 203.200
Totaal Inkomsten	€ 11.839.847	€ 12.109.000	€ 17.138.345	€ 17.003.200	€ 17.003.200
Gecontracteerd beheer	€ 9.582.950	€ 9.866.270	€ 13.949.440	€ 13.949.440	€ 13.949.440
Reservering calamiteiten/ risico's	€ 0	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Regionale verenigingen reservering gedeerde inkomsten	-€ 17.614	pm	€ 1.800		
Anlb beheersvergoeding (uitkering/ reservering)	€ 9.565.336	€ 9.916.270	€ 13.999.440	€ 13.999.440	€ 13.999.440
Beschikbaar exploitatie ANLb, 16,7 % van het ANLb	€ 1.917.050	€ 1.983.730	€ 2.800.560	€ 2.800.560	€ 2.800.560
Overige inkomsten	€ 339.847	€ 209.000	€ 338.345	€ 203.200	€ 203.200
Beschikbaar voor dekking exploitatiekosten	€ 2.256.897	€ 2.192.730	€ 3.138.905	€ 3.003.760	€ 3.003.760
Exploitatiekosten					
Kosten uitbesteed werk	€ 182.352	€ 150.000	€ 208.964	€ 117.864	€ 122.579
<i>waarvan eenmalig</i>			€ 91.100		
Personeelskosten werkorganisatie	€ 984.593	€ 1.070.000	€ 1.746.285	€ 1.966.710	€ 2.084.713
Afschrijvingskosten	€ 7.549	€ 8.000	€ 10.000	€ 10.400	€ 10.816
Huisvesting- en kantoorkosten	€ 74.248	€ 80.000	€ 83.200	€ 85.000	€ 85.000
Contributiekosten Boeren natuur	€ 104.794	€ 173.000	€ 179.910	€ 189.963	€ 189.963
Abonnementskosten	€ 0	€ 20.000	€ 2.674	€ 2.781	€ 2.892
Ledendag (safaries)	€ 0	€ 45.000	€ 25.000	€ 48.000	€ 27.000
Marketing- en communicatiekosten	€ 51.663	€ 60.000	€ 53.500	€ 55.640	€ 57.866
<i>Website ontwikkeling (eenmalig)</i>			€ 97.500		
Administratie- en accountantskosten	€ 26.400	€ 24.000	€ 24.960	€ 25.958	€ 26.997
ICT en CRM	€ 41.691	€ 88.000	€ 96.355	€ 46.780	€ 48.651
<i>waarvan eenmalig</i>			€ 49.575		
Juridische en overige advieskosten	€ 10.516	€ 20.000	€ 20.800	€ 21.632	€ 22.497
Assurantie/Verzekeringskosten	€ 3.205	€ 5.000	€ 5.200	€ 5.408	€ 5.624
Bestuurskosten	€ 50.833	€ 60.000	€ 62.400	€ 64.896	€ 67.492
Onvoorzien/Overige kosten	€ 7.371	€ 200.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Professionalisering/groei investering		€ 220.149			
Totaal Kosten	€ 1.545.215	€ 2.223.149	€ 2.766.748	€ 2.788.032	€ 2.875.089
<i>Waarvan eenmalig</i>		€ 370.000	€ 238.175		
Bedrijfsresultaat	€ 866.266	-€ 30.419	€ 372.157	€ 215.728	€ 128.671
Financiële baten en lasten	€ 45.194	€ 20.000	€ 60.000	€ 50.000	€ 40.000
Resultaat voor belastingen	€ 911.460	-€ 10.419	€ 432.157	€ 265.728	€ 168.671
Belastingen	€ 222.540	€ 0	€ 111.496	€ 68.558	€ 43.517
Resultaat na belastingen	€ 688.920	-€ 10.419	€ 320.660	€ 197.170	€ 125.154
Reserve per 1 januari	€ 1.040.000	€ 1.728.920	€ 1.718.501	€ 2.039.161	€ 2.236.331
					€ 2.361.485

*1 Het resultaat over 2025 is gezien realisatie t/m okt
waarschijnlijk positiever dan begroot